

2022-2023

Anti-pestprotocol

Speciaal Onderwijs cluster 4

Inhoudsopgave

1. Doel protocol.....	2
2. Inhoud	3
3. Evaluatie protocol	10

1. Doel protocol

Wij vinden dat iedereen zich op school veilig en prettig moet kunnen voelen. Als je je op school veilig voelt, kun je ook beter leren en werken. Dat geldt voor zowel leerlingen als docenten. In een veilige school vertrouw je elkaar, respecteer je elkaar, stimuleer je elkaar en werk je samen. Een veilige school is een leefbare school.

Wanneer er gepest wordt, is er echter sprake van een onveilige sfeer. Pesten kan ingrijpende en blijvende invloed hebben op de ontwikkeling van de gepeste leerling. Als pesten niet adequaat wordt aangepakt, heeft dat ook invloed op de groep. Het ontbreken van het gevoel van veiligheid staat een open en goede sfeer in de weg.

Daarom mag niemand de ogen sluiten voor pestgedrag. Ouders, personeel en leerlingen moeten er samen iets aan doen. Om op school over pesten te kunnen praten en er ook daadwerkelijk iets aan te kunnen doen, is het noodzakelijk dat alle betrokken partijen erkennen dat er wel eens gepest wordt. Verder is het belangrijk dat deze partijen het pesten ook als een probleem zien. Pas dan bestaat er ook echt bereidheid om het pesten aan te pakken.

In ons antipestprotocol wordt vastgelegd hoe we op school het pestprobleem aanpakken. Zo weten alle partijen hoe er gehandeld moet worden als er sprake is van pesten.

Hopelijk slagen we er met elkaar in om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen voor iedereen die aan onze zorg is toevertrouwd.

Het doel van het protocol is dus dat het personeel van Plevier weet hoe te handelen wanneer er sprake is van pestgedrag tussen leerlingen. Ook is duidelijk voor het personeel hoe er op school gehandeld wordt om pestgedrag te voorkomen.

2. Inhoud

2.1 Plagen of pesten?

Er is een verschil tussen plagen en pesten. Onder plagen verstaan we gedrag tussen leerlingen die aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de ene iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Plagen is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Plagen kan wel overgaan in pesten. Pesten is wél bedreigend. Pesten vindt niet zomaar een keer plaats, maar meerdere keren per week of zelfs meerdere keren per dag, gedurende een langere periode. De pestkop misbruikt zijn macht en het slachtoffer wordt uitgelachen, uitgescholden, vernederd, gekleineerd, geslagen of er worden dingen van hem of haar afgepakt. Naast deze openlijke vormen van pesten, komen ook vormen van pesten voor die niet zichtbaar zijn, zoals het buitensluiten van iemand.

Bij pesten zijn drie rollen te onderscheiden: (1) leerlingen die andere leerlingen pesten, (2) leerlingen die gepest worden en (3) leerlingen die niet direct bij het pesten betrokken zijn. Vaak is er een groepje leerlingen dat meedoet met de pestkop. Dit zijn de zogenoemde meelopers. Daarnaast spelen leerlingen die niet direct betrokken zijn bij het pesten een rol. Doordat deze zwijgende middengroep de gepeste leerling niet steunt en de pester niet probeert te stoppen, kan een pester vrijelijk zijn of haar gang gaan. Vaak versterkt de zwijgende middengroep het succes van de pestkop door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt.

Er is sprake van pesten wanneer een of meerdere leerlingen herhaaldelijk en langdurig negatief gedrag richten tegen een andere leerling. Een vereiste om pesten op school serieus aan te pakken is dat alle betrokkenen pesten als een bedreiging zien voor het veiligheidsgevoel en bereid zijn het te voorkomen en te bestrijden.

2.2 Hoe wordt er gepest?

Er bestaan veel verschillende vormen van pesten. De bekendste vormen zijn:

- woorden (verbaal): vernederen, schelden, dreigen, belachelijk maken
- lichamelijk (non-verbaal): trekken aan kleding, duwen, sjorren, schoppen en slaan, wapengebruik
- achtervolging: opjagen en achternalopen, in de val laten lopen en klem zetten, opsluiten
- uitsluiting: negeren of doodzwijgen, niet mogen meedoen met spelletjes/ niet uitnodigen voor verjaardagen
- stelen of vernielen van bezittingen: afpakken van kledingstukken en andere spullen, beschadigen van spullen
- afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, dwingen om iets voor pesters te doen
- digitaal/cyber: waarbij mail, telefoon/sms en social media worden ingezet

2.3 Wat is digitaal pesten?

Digitaal/cyber pesten is een fenomeen, dat de laatste jaren erg opkomt. Digitaal pesten kan op school, maar ook, en vooral, thuis gebeuren. De scheldwoorden, beledigingen of bedreigingen kunnen ervoor zorgen dat je je zelfs in je eigen huis niet meer veilig voelt. Een aantal voorbeelden:

- pest-mail sturen (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen).
- stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld in chatrooms.
- het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno, gewelddadig materiaal etc.
- ongewenst contact met vreemden.
- webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden.
- hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.
- schelden, beschuldigen, roddelen, en beledigen via social media.

2.4 Preventie van pesten

Voorkomen is beter dan genezen. Om deze reden is preventie van pesten van groot belang. Het is belangrijk om goede preventieve voorwaarden te scheppen, zodat het pesten in aanleg al minder voor zal komen.

Bij de preventie van pesten speelt een aantal middelen een belangrijke rol:

- Duidelijkheid over wat voor school wij willen zijn: de regels en afspraken die in de klas en school gelden. Deze laten geen ruimte voor pestgedrag.
- Openheid: pesten moet bespreekbaar zijn. Door er met elkaar over te praten, ontstaat erkenning en een gevoel dat pesten best bespreekbaar is. De leerlingen moeten het gevoel krijgen dat ze ergens terecht kunnen als het hen gebeurt, of als ze zien dat het een ander gebeurt. Ze moeten weten dat praten geen klikken is. Praten kan met de leerkracht/ mentor, de assistent, de vertrouwenspersoon, de intern begeleider, de gedragsdeskundige of iemand van de schoolleiding.
- Voorbeeldgedrag van de docent: uit de houding van elke docent moet blijken dat hij of zij elk individu de moeite waard vindt. Een docent staat garant voor het bewaken van de veilige sfeer en zal altijd voor de zwakkere leerling opkomen.
- Benadrukken van positief gedrag: leerlingen zijn van nature geneigd positieve stimulansen te volgen. Het is dan ook belangrijk om leerlingen zoveel mogelijk positief te benaderen. Ze moeten weten dat pesten en ander negatief gedrag niet geaccepteerd wordt. Als ze merken dat pesten niet geaccepteerd wordt, zal hier een preventieve werking van uit gaan.
- Gezamenlijke activiteiten: zoals kamp, deze activiteiten hebben onder andere tot doel het klassengevoel te versterken en de verstandhouding binnen de groep te verbeteren.
- Communicatie tussen leerkracht/ mentor en ouders: ouders moeten het gevoel hebben dat ze bij de leerkracht/ mentor terechtkunnen als ze het vermoeden hebben dat hun kind gepest wordt. Dit geeft de leerkracht/ mentor de mogelijkheid om het geval uit te zoeken. Hierna kunnen de bevindingen weer met de ouders worden besproken. De leerkracht/ mentor kan dan beslissen of het noodzakelijk is dat er anderen (zoals een vertrouwenspersoon, de schoolleiding, andere ouders) bij worden betrokken.
- De Vreedzame school. De Vreedzame school is een programma dat schoolbreed in te zetten is en geschikt is voor speciaal onderwijs. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft dit programma laten onderzoeken door het Nederlands Jeugdinstituut. De commissie beoordeelt dit programma (in 2015) als een veelbelovend algemeen preventief programma dat zich richt op sociale vaardigheden. Het kan als zodanig ook preventief en curatief bijdragen aan het voorkomen en verminderen van pesten.
- **PBS**

2.5 Signalen van pesten

Het is goed om te weten wat de signalen zijn die de pester, de gepeste leerling en de groep kunnen uitzenden.

Signalen van het slachtoffer kunnen zijn:

- door non-verbaal gedrag laat blijken zich niet veilig te voelen op school
- niet graag naar situaties willen waarin geen toezicht is
- vaak treuzelen aan het einde van de les
- slechtere leerprestaties hebben
- zich minder goed kunnen concentreren
- vaak alleen zijn of zich afzonderen
- niet samenwerken of samenspelen met andere leerlingen

Overige kenmerken kunnen zijn:

- de pester voelt zich sterker door te pesten
- er is veel onrust in de groep
- er is veel concurrentie binnen de groep
- er ontstaan veel vechtpartijen zonder duidelijke oorzaak

Pesten kan door iedereen op school worden opgemerkt, maar ook door ouders thuis. Ook van leerlingen hopen wij dat zij, als zij pestgedrag signaleren, dat melden. Dit is absoluut geen 'klikken'. Het melden van (een vermoeden van) pestgedrag kan gebeuren bij de leerkracht, de vertrouwenspersoon of directie.

2.6 Vijfsporenaanpak

Bij een peestsituatie zijn vijf partijen betrokken:

- de gepeste leerling
- de pester
- de ouder(s)/ verzorger(s)
- de omstanders (overige leerlingen)
- de leerkrachten en assistenten

De Vijfsporenaanpak is een manier om in scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de pesters, de ouders/verzorgers, de klas- of groepsgenoten en de school. De Vijfsporenaanpak is bedacht en uitgewerkt door Bob van der Meer, die al sinds de jaren tachtig aandacht vraagt voor pesten.

Spoor 1: Het gepeste kind steunen

Dat wil zeggen:

- luisteren naar wat er gebeurd is
- het probleem van het kind serieus nemen
- met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- samen met het kind werken aan die oplossingen
- eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining)
- zorgen voor vervolgesprekken.

Spoor 2: De pester steunen

Dat wil zeggen:

- met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren
- zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als leerkracht daaraan gaat doen
- grenzen stellen en die consequent handhaven
- het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden
- zorgen voor vervolgesprekken.

Spoor 3: De ouders van het gepeste kind en de ouders van de pester steunen

Dat wil zeggen:

- ouders die zich zorgen maken serieus nemen
- ouders informeren over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen
- met ouders overleggen over manieren om peestsituaties aan te pakken
- zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp.
- Eventueel de ouders wijzen op:
- www.pestweb.nl
- Pestweb 0800-2828280 (gratis vanaf een vast toestel)
- Pestweb 0900-2828280 (lokaal tarief vanaf een mobiele telefoon).
- 0900-1113111: de vertrouwensinspectie

Spoor 4: De andere kinderen betrekken bij de oplossing van het pesten

Dat wil zeggen:

met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin

met de andere kinderen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin
samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen.

Spoor 5: Als school de verantwoordelijkheid nemen

Dat wil zeggen:

de school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid

de school zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken.

2.7 Stappenplan

Vooraf: Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden en te worden geverifieerd.
Op het moment dat een leerling, een ouder/ verzorger of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Stap 1

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Indien wenselijk kan de leerkracht de ib-er op de hoogte stellen. Het team wordt op de hoogte gesteld van het pestgedrag i.v.m. toezicht op het plein e.d.

Stap 2

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/ te stoppen.

Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag, zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de Vreedzame School. Vanaf schooljaar 2016-2017 zal de methode de Vreedzame school in gebruik worden genomen op school. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen. Binnen één week vindt de eerste evaluatie plaats. De leerkracht zal nauwkeurig observeren.

Stap 3

In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag wordt er teruggekoppeld naar de ouders. Er worden mededelingen gedaan m.b.t. de afspraken. Met de ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact opgenomen zal worden.

Deze stap zal ook worden genomen als de leerkracht de situatie als 'ernstig' inschat, zonder dat ouders melding hebben gemaakt.

Stap 4

Gesprek met pester en gepeste (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen?

Zo ja: dan de afspraken handhaven/bijstellen en een volgend gesprek over twee weken.

Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan.

Leerkracht overlegt met ib-er. Er wordt een handelingsplan opgesteld voor de komende twee weken.

Team wordt hiervan op de hoogte gebracht.

Dit wordt met de ouders gecommuniceerd.

Stap 5

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen. Verslag wordt uitgebracht aan ib-er. Zijn de effecten positief: dan langzamerhand afbouwen.

Zo niet: nieuw handelingsplan opstellen, waarbij eventueel ook andere deskundigheid (bv extern) ingeschakeld kan worden.

Opmerkingen:

Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in ParnasSys. Pest-incidenten worden vastgelegd in ParnasSys via een incident notitie.

Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen.

Bij aanhoudend pestgedrag kan verdere hulp worden ingeschakeld zoals de gedragsdeskundige, schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk. Eventueel kan er besloten worden om een stap 6 te ondernemen:

Stap 6

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren.

Dit gesprek wordt geleid door een directielid, intern begeleider of gedragsdeskundige. De leerkracht(en) van de groep zijn op deze avond aanwezig.

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, ib-er, gedragsdeskundige en directie) nog twee stappen gezet worden:

Stap 7

Een leerling (pester of gepeste) wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Stap 8

De pester kan eventueel worden geschorst. Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er met de directie worden overlegd of er een verwijderingprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet.

3. Evaluatie protocol

Datum van opstellen:	Januari 2022
Datum van evaluatie:	December 2023
Aanspreekpersoon	Esther van Donkelaar
Betrokkenen	het bestuur, de directie, de leerkrachten, het onderwijsondersteunend personeel.